

Vergaderjaar 2025–2026

27 830

Materieelprojecten

34 225

Toekomst van de Nederlandse onderzeedienst

Nr. 482

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 maart 2026

Strategische beïnvloeding, wereldwijde inlichtingenverzameling, speciale operaties en grote, precieze maritieme slagkracht.¹ De behaalde effecten door onderzeeboten blijven vaak onderbelicht, juist om de effectiviteit ervan te behouden. Ongeacht waar op de wereld de geopolitieke spanningen toenemen, de onderzeeboten zijn ter plaatse – van Caribisch gebied tot de Baltische zee, het Arctisch gebied tot voorbij de Rode zee.² De onderzeeboot is een strategisch wapensysteem met effect in meerdere militaire domeinen.³

Defensie investeert in de vernieuwing van de onderzeebootvloot en vergroot daarmee de strategische slagkracht van Nederland. Na behandeling van de D-brief over de «Uitkomst verwervingsvoorbereidingsfase vervanging onderzeebootcapaciteit»⁴ door uw Kamer heeft Defensie in september 2024 de opdracht voor levering van vier nieuwe Orka-klasse onderzeeboten gegund aan de werf Naval Group. Om te waarborgen dat de toekomstige onderzeeboten effectief in het hoogste geweldsspectrum kunnen opereren, moeten deze worden uitgerust met de meest moderne wapensystemen.

Op 23 april 2025 is uw Kamer geïnformeerd over de behoeftestelling van het project «Vervanging MK48 torpedo».⁵ Met dit project verwerft Defensie een nieuwe zwaargewicht torpedo voor de Orka-klasse. Deze torpedo vormt het hoofdwapensysteem van een onderzeeboot en kan

¹ Kamerstuk 34 225, nr. 13, d.d. 17 juni 2016.

² Zie bijvoorbeeld <https://www.defensie.nl/actueel/nieuws/2024/09/26/zr.ms.-dolfijn-sluipt-door-noordelijke-wateren-voor-navo>, <https://www.latimes.com/world-nation/story/2025-08-31/as-u-s-fleet-patrols-off-coast-venezuelans-face-uncertainty-fear-and-for-some-hope> of <https://www.bbc.com/news/articles/c93dgr2dd53o>.

³ LTZ1 A.H. Nieuman MA, «Hoe dragen onderzeeboten bij aan maritieme oorlogvoering?», Marineblad, 17 december 2025, <https://www.marineblad.nl/artikel/hoe-dragen-onderzeeboten-bij-aan-maritieme-oorlogvoering>.

⁴ Kamerstuk 34 225, nr. 52, d.d. 15 maart 2024.

⁵ Kamerstuk 27 830, nr. 463, d.d. 23 april 2025.

zowel schepen als onderzeeboten bestrijden. Een hoge mate van trefzekerheid van de torpedo is essentieel voor de slagkracht van de onderzeeboten en draagt in grote mate bij aan het overlevingsvermogen van de bemanning door de kans op tegenvuur van de opponent te minimaliseren.

De huidige Walrus-klasse onderzeeboten hebben de MK48 torpedo in gebruik en blijven deze tot het einde van hun levensduur gebruiken. Dit wapensysteem werd initieel ook voor de Orka-klasse onderzeeboten voorzien, gevolgd door integratie van het vervangende systeem. Met het oog op efficiëntie en modernisering, heeft Defensie onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om de vervangende zwaargewicht torpedo al gedurende de engineering- en productiefase van de Orka-klasse onderzeeboten te integreren. Met deze B/D-brief informeer ik uw Kamer over de resultaten van deze onderzoeks- en verwervingsvoorbereidingsfase (B/D-fase).

Behoefte

Vanwege snelle technologische ontwikkelingen in het onderwaterdomein voorziet Defensie dat de onderzeeboten in de toekomst worden geconfronteerd met een dreigingscombinatie van vijandelijke bemenste en onbemenste systemen, die zullen zijn uitgerust met moderne anti-torpedo middelen. Eén van de hoofdtaken van de Orka-klasse onderzeeboten is het leveren van grote en precieze slagkracht in gebieden waar (nog) geen militair overwicht is. Defensie heeft daarom behoefte aan een zwaargewicht torpedo die adaptief genoeg is om in dit scenario effectief te functioneren als het hoofdwapensysteem van de Orka-klasse onderzeeboten.

Kwalitatieve behoefte

Defensie heeft met een positief resultaat onderzoek gedaan naar de F21 MK2 torpedo van Naval Group, de leverancier van de Orka-klasse onderzeeboten. Met deze moderne torpedo wordt invulling gegeven aan de operationele behoefte van de Onderzeedienst.

In de onderzoeksfase is gebleken dat indien de keuze voor het verwerven van de F21 MK2 torpedo in het eerste kwartaal van 2026 kan worden bekrachtigd, de vereiste operationele capaciteit wordt geleverd zonder extra risico's voor de contractueel met Naval Group overeengekomen leveringstermijnen van de Orka-klasse onderzeeboten. Om een *capability gap* in de onderzeebootcapaciteit te voorkomen, worden extra risico's voor een latere oplevering van de Orka-klasse onderzeeboten onacceptabel geacht. Dit betekent dat bij een tijdige verwerving de werkzaamheden om de huidige MK48 torpedo te integreren komen te vervallen. Als tijdige verwerving niet lukt, zal deze integratie ter overbrugging wel noodzakelijk zijn.

Met de verwerving van de F21 MK2 torpedo is versterkte samenwerking met Frankrijk mogelijk, als gebruiker van hetzelfde wapensysteem en een EU- en NAVO-partner. Het delen van kennis over inzet tactieken en procedures draagt bij aan de uiteindelijke doeltreffendheid van het wapen. Tenslotte streeft Defensie naar kennisdeling op het gebied van onderhoud, waarbij Europese strategische autonomie in de uitvoering hiervan centraal staat.

Kwantitatieve behoefte

Voor de Orka-klasse is een grotere wapenlading voorzien dan voor de Walrus-klasse. Defensie zal de aantallen torpedo's verwerven conform het Beleidskader Inzetvoorraden (BKI). Tevens heeft Defensie behoefte aan aanvullende aantallen zwaargewicht torpedo's voor oefendoeleinden. De te verwerven aantallen munitie zijn gerubriceerd, omdat dit inzicht geeft in de (toekomstige) operationele gereedheid van Nederland, die van haar bondgenoten en de inzet van het betreffende wapensysteem. In de vertrouwelijke bijlage bij deze brief vindt uw Kamer meer informatie over de voorgenomen verwerving van de F21 MK2 torpedo.

Verwervingsstrategie

Defensie maakt in dit verwervingstraject gebruik van artikel 346 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU). Defensie is op basis hiervan voornemens om de F21 MK2 *single source* aan te kopen bij Naval Group met een verwerving «van de plank» (*Military-off-the-Shelf*, MOTS). Defensie gaat hiervoor niet een separaat contract aan, maar brengt de verwerving van de F21 MK2, inclusief integratie op de Orka-klasse en de Integrated Logistics Support (ILS), onder in de bestaande leveringsovereenkomst met Naval Group voor het programma «Vervanging Onderzeebootcapaciteit» (VOZBT). Door te verwerven met een aanvulling op de bestaande leveringsovereenkomst, gelden de bestaande contractuele voorwaarden van programma VOZBT ook voor de F21 MK2.

Internationale samenwerking en innovatie

In het kader van het programma VOZBT zijn internationale afspraken gemaakt die ook van toepassing worden op de verwerving van de F21 MK2. Zo is tussen het Ministerie van Economische Zaken (EZ) en Naval Group een *Industrial Cooperation Agreement* (ICA) afgesloten. EZ is door Defensie geïnformeerd over de voorgenomen verwerving van de F21 MK2 op de leveringsovereenkomst van VOZBT. EZ is in overleg met Naval Group om de bestaande ICA hierop aan te passen.

Op basis van het eerder overeengekomen Memorandum of Understanding (MoU) voor VOZBT met de Franse overheid, vertegenwoordigd door de *Direction générale de l'armement* (DGA), worden afspraken gemaakt voor de F21 MK2 torpedo om uitwisseling van technische en operationele informatie en toekomstige (operationele) samenwerking te bevorderen.

Met deze afspraken krijgt Nederland invloed op de toekomstige doorontwikkeling van de F21 MK2. De voorziene samenwerking omvat onder andere het uitvoeren van torpedosimulaties en het delen van de bijbehorende resultaten, evenals het ontwikkelen en uitvoeren van software-updates aan de torpedo's en de bijbehorende simulatie software.

Doeltreffendheid en doelmatigheid

Met de uitvoering van dit project geeft Defensie, onder verwijzing naar artikel 3.1 van de Comptabiliteitswet 2016, invulling aan doeltreffendheid en doelmatigheid.

- Doeltreffendheid: met de aanschaf van deze capaciteit vergroot Defensie de operationele effectiviteit van de toekomstige onderzeeboten. Defensie beschikt met deze capaciteit over geavanceerde moderne technologie om zowel bemenste als onbemenste maritieme doelen met grote precisie te bestrijden.

- **Doelmatigheid:** met de voorgenomen verwerving van de F21 MK2 torpedo wordt een MOTS-wapensysteem verworven. Hierdoor gelden kleinere (technische en financiële) risico's en transparante levertijden. Tevens hebben MOTS-systemen voordelen in de onderdeelvoorziening (verkrijgbaarheid) en instandhouding (schaalvoordelen en uitwisselbaarheid van componenten). De keuze voor een vroegtijdige vervanging van de MK48 torpedo voorkomt tevens dubbele integratie-inspanning en kosten, namelijk eerst voor de MK48 torpedo, later voor de F21 MK2 torpedo.

Gerelateerde projecten

Dit project heeft raakvlakken met het programma VOZBT en het project «Vervanging hulpvaartuigen».⁶ Het project dient de verwerving van de nieuwe torpedo te realiseren, waarbij het programma VOZBT verantwoordelijk is voor het integreren van de nieuwe zwaargewicht torpedo in het ontwerp. Tevens worden twee van de nieuwe hulpvaartuigen uitgerust om de (oefen)torpedo's te transporteren en gereed te maken voor opslag aan wal of hergebruik aan boord.

Projectrisico's

Voor het project is een risicobeoordeling gemaakt en zijn beheersmaatregelen getroffen. Binnen de projectbegroting is een risicoreservering opgenomen om de onderkende risico's te dragen. De omvang van de risicoreservering wordt genoemd in de vertrouwelijke bijlage.

Financiële aspecten

Het totale investeringsvolume van het project valt binnen de DMP-bandbreedte van € 250 miljoen tot € 1 miljard (prijspeil 2025). Dit is een hogere bandbreedte dan eerder is gecommuniceerd in de A-brief⁷ van dit project. Dit heeft onder andere te maken met een hogere BKI-norm die binnen dit project wordt gerealiseerd. De totale investering komt ten laste van het investeringsbudget van Defensie. Nadere financiële informatie is opgenomen in de bijgaande vertrouwelijke bijlage.

Planning

Defensie stelt als doel om de te verwerven aantallen F21 MK2 torpedo's gelijktijdig te ontvangen met de instroom van de nieuwe Orka-klasse onderzeeboten. De eerste levering van de F21 MK2 is, net als de levering van de eerste onderzeeboot, voorzien vanaf 2033.

Vooruitblik

Om te bewerkstelligen dat de Orka-klasse onderzeeboten reeds bij ingebruikname een hoofdwapensysteem voeren dat adaptief is voor de dreigingsontwikkeling in het onderwaterdomein, verzoek ik uw Kamer om een zo spoedig mogelijke behandeling van deze B/D-brief, doch uiterlijk 31 maart 2026. Hierna wordt uw Kamer via de gebruikelijke kanalen van

⁶ Kamerstuk 27 830, nr. 361, d.d. 16 juni 2022. Zie ook Kamerstuk 27 830, nr. 465, d.d. 21 mei 2025, blz. 52–53.

⁷ Kamerstuk 27 830, nr. 463, d.d. 23 april 2025.

het programma VOZBT, namelijk de Voortgangsrapportages en de begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF), geïnformeerd over de voortgang van dit project.

De Staatssecretaris van Defensie,
D.G. Boswijk